

België - Belgique
P.B.
9000 Gent X
P702024
3/6148

afgiftekantoor GENT X

DOVEN NIEUWS

tijdschrift van Fevlado vzw - Federatie van Vlaamse Dovenorganisaties

Coupure Rechts 314 - 9000 Gent

ZUID- AFRIKA

THEMA: Doof zijn in Zuid-Afrika

Beste lezers,
Fevlado richt graag haar blik op de wereld. Weten wat er elders leeft, zowel op beleidsniveau als op cultureel en sociaal gebied, is niet alleen boeiend, maar ook noodzakelijk om de eigen situatie beter te begrijpen, evalueren, opvolgen, veranderen. Ontwikkelingen of evenementen in het buitenland kunnen inspirerend zijn voor de Vlaamse dovengemeenschap.

In dit nummer van Dovenieuws komen daarom enkele meer of minder verre oorden aan bod: het thema Doof zijn in Zuid-Afrika laat zien hoe de apartheid in Zuid-Afrika zijn stempel ook op de dovengemeenschap heeft gedrukt, welke vandaag nog steeds de gevolgen daarvan zijn, hoe verscheiden de Zuid-Afrikaanse maatschappij is en hoe de Zuid-Afrikaanse dovenfederatie hiermee omgaat. Bruno Druchen, de voorzitter van de nationale dovenfederatie, geeft zijn visie op en ervaring met de complexe situatie in zijn land in een interview met Dovenieuws. Mim Vermeerbergen brengt verslag uit van de studiedag Doof zijn in Zuid-Afrika die in december 2007 doorging aan de Universiteit Gent.

Maar ook op cultureel vlak broeit er van alles: Jong-Fevlado gaat in de zomervakantie op bouw- en uitwisselingskamp naar Bolivia, terzelfdertijd gaat er voor de 3de keer een kinderkamp kunst, drama en fotografie door in Finland, voor kinderen die gebarentaal als eerste taal hebben. Ambitieuze Dove theatermakers en filmregisseurs kunnen meedoen aan de selecties voor het 5de European Deaf Arts and Culture Festival in Kiev, Oekraïne. Tobias Noben trok enkele weken door Japan, de Dove Trekvogels door China, via Carolien Doggen volgen we de Fronrunners in Denemarken op de voet, en in Amsterdam ging een studienamiddag door rond CI met als thema "Grenzen aan voorlichting en communicatie".

Er wordt vaak gezegd dat de Doven gemeenschap een kleine wereld is. Maar als we over de eigen landsgrenzen heen kijken, krijgen we een heel andere indruk: de doven gemeenschap is wereldwijd actief en ontmoet elkaar voortdurend op uiteenlopende plaatsen in de wereld. Dat kan Fevlado alleen maar toejuichen en aanmoedigen!

Maar ook in eigen land staat de doven gemeenschap natuurlijk niet stil: Fevlado-Diversus organiseert tal van boeiende vormingsactiviteiten, zoals de ontmoetingdagen en taalkamp VGT voor dove kinderen en hun familie, een ergoeddag, een talenfeest... En Fevlado heeft zelfs een gloednieuwe afdeling: Fevlado-Ontspanning!

Teveel om op te noemen, dus dat proberen we dan ook maar niet.
Lees zelf maar!
De redactie

Verantwoordelijke uitgever:

Filip Verstraete

Eindredactie: Ilse Wouters**Redactie:** Filip Verstraete, Ludwina Degryse, Bram Beelaert, Carolien Wielockx, Kim Hardy**Lay-out:** Ludwina Degryse**Administratie abonnementen:**

Martine Gilen

Abonnement:

Leden Fevlado:

abonnement inbegrepen bij lidgeld. Lidgeld Fevlado is 22 Euro en 15 Euro vanaf het 2de lid van hetzelfde gezin.

Niet-leden Fevlado:

abonnement 15 Euro

Rknr: KBC 448-7656581-81

Copyright :

Overname van artikels is enkel toegestaan na toestemming van de uitgever, en met bronvermelding

**WET OP DE PRIVACY -
TOEPASSING BIJ FEVLADO**

"De door ons afgedrukte persoonsgegevens worden opgeslagen in een bestand dat beheerd wordt door Fevlado vzw. Ze worden uitsluitend gebruikt om u verder te informeren over de activiteiten van Fevlado vzw, Fevlado-Diversus vzw en Fevlado-Passage vzw.

U heeft recht op toegang tot uw persoonlijke gegevens en kunt hiervan altijd de verbetering vragen. (Wet van 8/12/92 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer)

De gegevens kunnen in het kader van een samenwerkingsverband van Fevlado vzw en/of Fevlado-Diversus vzw en/of Fevlado-Passage vzw aan andere organisaties overgemaakt worden. De wettelijke bescherming geldt niet voor gegevens van rechtspersonen."

Inhoud

Kort nieuws.....	2
Experten Fevlado.....	3
TV	4
AnySurfer.....	5
Privacy van tolkgebruikers.....	6
THEMA:	
Doof zijn in Zuid-Afrika	
- Studiedag "Doof-zijn in Zuid-Afrika	7
- Interview met Bruno Druchen, voorzitter van DeafSA.....	10
CI discussienamiddag in Amsterdam.....	13
Memorandum Hoger Onderwijs	14
Sociaal Nieuws	16
VGT Doe Mee!	18
Ergoeddag.....	19
Talenfeest	19
Documentatiecentrum.....	20
Opleiding Grammatica VGT en algemene didactiek.....	21
Fevlado-Diversus zoekt lesgevers VGT	21
Enkele weken in Japan	22
Column Carolien Doggen.....	23
WWW Lan Party's.....	24
Ledenbeweging.....	25
Nieuwe afdeling "ONTSPANNING"	26
TRED 25 jaar!	29
Buitenland.....	30
Aankondigingen.....	31
Kalender.....	32

EVALUATIE INFOVERSPREIDING VANUIT FEVLADO

In de eerste helft van 2008 wil Fevlado graag haar informatieverbreiding via onder andere Dovennieuws evalueren. In de eerste plaats zullen we ons richten naar de dove leden. Medewerkers van Fevlado zullen in de komende maanden een bezoek brengen aan de Dovenclubs in Vlaanderen, om daar een aantal mensen te bevragen over het tijdschrift Dovennieuws en de informatie die vanuit Fevlado verspreid wordt. Ook de andere communicatiekanalen tussen Fevlado en haar leden zullen aan bod komen, zodat Fevlado op basis daarvan een communicatieplan kan opmaken.

Dus wie interesse heeft om hierover mee te discussiëren, vraagt het best aan zijn of haar Dovenclub wanneer dit doorgaat

SYMPOSIUM MIJN KIND IS DOOF CI EN IDENTITEITSONTWIKKELING

Zaterdag 22 november 2008
Provinciehuis Leuven

Fevlado organiseert samen met VLOK-CI (de vereniging van ouders van kinderen met een CI) een symposium over de identiteitsontwikkeling van kinderen met een CI, welke plaats deze kinderen zullen innemen in de Dovengemeenschap, en op welke manier de Dovengemeenschap kan/zal veranderen.

De laatste keer dat de Vlaamse Dovengemeenschap een symposium organiseerde over het CI was in 1996. Op meer dan tien jaar tijd is er veel veranderd. Tijd dus om opnieuw samen te komen en te discussiëren over dit thema.

Hou deze datum alvast vrij in uw agenda!!

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal zoekt 15 deskundigen (m/v)

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert de Vlaamse overheid over alle aanlegingen die betrekking hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal of er een weerslag op hebben.

De adviescommissie is nieuw. Ze wordt opgericht in het kader van het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse gebarentaal.

Wie is deskundig?

U bent deskundig door uw professionele ervaring of uw ervaring als vrijwilliger binnen de dovengemeenschap en aanverwante sectoren.

De volgende lijst bevat categorieën van mensen waarvan telkens minstens één in de adviescommissie zal zetelen:

- verenigingen van dove gebarentaalgebruikers;
- ouders van dove kinderen die Vlaamse gebarentaalgebruikers zijn;
- scholen voor buitengewoon onderwijs (type 7);
- lesgevers Vlaamse gebarentaal;
- tolken Vlaamse gebarentaal;
- taalkundigen met expertise in gebarentaalonderzoek. Deze lijst is niet exclusief. Mensen met andere aantoonbare ervaring die expertise hebben in de dovengemeenschap en de Vlaamse gebarentaal komen ook in aanmerking.

Wat wordt van u verwacht?

U hebt een brede maatschappelijke kijk, handelt volledig onafhankelijk en kunt zich maandelijks een halve dag of een avond vrijmaken voor een vergadering.

U werkt mee aan sterk onderbouwde adviezen van de Vlaamse overheid over de Vlaamse gebarentaal.

Benoeming en duur van het engagement

U wordt voor vier jaar benoemd door Bert Anclaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel. Bij de selectie wordt rekening gehouden met een diversiteit aan competenties die nodig zijn voor de adviescommissie, met de man-vrouwverhouding en met de multiculturele realiteit.

Voor uw deelname aan de vergaderingen ontvangt u een vergoeding en een reiskostenvergoeding.

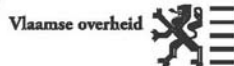
Interesse?

Stuur voor 1 maart een brief met uw gemotiveerde kandidatuur, de vermelding van uw expertise en deskundigheid, en een curriculum vitae naar:

Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen
t.a.v. Bart De Boiserie
Arenbergstraat 9
1000 BRUSSEL

Meer informatie?

Neem contact op met het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen door te bellen naar 02 553 42 01 of een e-mailbericht te sturen naar bart.deboiserie@cjsm.vlaanderen.be.

NIEUWE MEDEWERKER FEVLADO

Sinds 7 januari 2008 werk ik halftijds bij Fevlado vzw als medewerker sensibilisering. Dat houdt in dat ik betrokken ben bij alle sensibiliseringsactiviteiten van Fevlado. Halftijds, want ik heb nog anderhalf jaar voor de boeg in de tolkopleiding in Gent, waar ik in februari aan de tolkmodules begin. Ik ben geen onbekend gezicht meer voor vele dove, denk ik, ondermeer door m'n engagement bij het Gebarentalig theatergezelschap Hand in't Oog, waar ik samenwerk met Kurt Vanmaeckelberghe. Het voorbije trimester heb ik ook gestudeerd in het Center for Deaf Studies in Bristol.

Juist omdat ik als tolkstudent de laatste jaren vrij goed vertrouwd ben geraakt met de Vlaamse dovengemeenschap, denk ik dat deze job, het ondersteunen en begeleiden van sensibiliseringsactiviteiten zowel naar de dove als naar de horende maatschappij toe, me heel goed zal liggen, en vooral, dat ik het graag zal doen.

Ik zal in elk geval heel erg mijn best doen en hoop op een prettige samenwerking met alle betrokkenen.

Carolien Wielockx

 in VGT op www.fevlado.be
<http://www.fevlado.be/nieuws/nieuwsDetailVGT.aspx?item=570>

EXPERTEN FEVLADO

In oktober lanceerde Fevlado een oproep voor experten. We gingen op zoek naar kandidaten om onze expertenwerking te verruimen en te versterken.

We kregen een aantal kandidaturen binnen. Na de selecties is de expertenwerking nu hervormd met nieuwe leden en nieuwe thema's.

Tijdens het werkjaar 2008 zullen de verschillende expertengroepen over thema's die van belang zijn voor de Dovengemeenschap overleg plegen. Op deze manier kunnen zij de werking van Fevlado inhoudelijk ondersteunen.

Nieuwe kandidaten voor de expertenwerking zijn nog steeds welkom.

Hoe je je kandidaat kan stellen, lees je ook op de website www.fevlado.be.

in VGT op www.fevlado.be

<http://www.fevlado.be/nieuws/nieuwsDetailVGT.aspx?item=577>

<http://www.fevlado.be/nieuws/nieuwsDetailVGT.aspx?item=507>

SAMENSTELLING **EXPERTEN FEVLADO 2008**

Cel Belangenverdediging

Coördinator Filip Verstraete

Leden : Anja Van Impe, Isabelle Heyerick, Maartje De Meulder

Expertengroep CI

Coördinator Maartje De Meulder

Leden : Anja Van Impe, Danny De Weerd, Filip Verhelst, Filip Verstraete, Isabelle Heyerick, Roos D'hoore, Sven Noben

Expertengroep Media

Coördinator Maartje De Meulder

Leden : Caroline Doggen, Sven Noben, Geert Dirickx, Jorn Rijckaert

Expertengroep Ondertiteling

Coördinator Isabelle Heyerick

Leden : Filip Verstraete, Geert Dirickx, Sven Noben, Vincent Ameloot

Expertengroep Onderwijs

Coördinator Maartje De Meulder

Leden : Danny De Weerd, Filip Verhelst, Isabelle Heyerick, Isabelle Smessaert, Sara Geudens.

Expertengroep Recht tegemoetkomingen

Coördinator Isabelle Heyerick / Anja Van Impe

Leden : Filip Verstraete, Bart Verheyden, Frank Van de Perre, Ronny Van Landuyt, André Lathouwers, Annemie Neujens

Expertengroep technische hulpmiddelen / ICT

Coördinator Filip Verstraete

Leden : Alexander Mazovetski, Andy Van Hoorebeke, Isabelle Heyerick, Jerome Duquesne, Rudi Vandenheuvel, Stefaan Breemersch, Sven Noben, Vincent Ameloot

Expertengroep Tewerkstelling

Coördinator Anja Van Impe

Leden : Filip Verstraete, Hugo Platteau, Mieke D'hondt, Ronny Van Landuyt

Expertengroep Toegankelijkheid

Coördinator Isabelle Heyerick

Leden : Danny De Weerd, Filip Verstraete, Sven Noben, Vincent Ameloot, Wilfried De Graef, Geert Dirickx, Anja Van Impe

Expertengroep Tolken

Coördinator Isabelle Heyerick

Leden : Danny De Weerd, Filip Verstraete, Geert Dirickx, Maartje De Meulder

Expertengroep Vlaamse Gebarentaal

Coördinator Maartje De Meulder

Leden : Danny De Weerd, Eveline Huys, Filip Verstraete, Hilde Nyffels

Expertengroep Zorg

Coördinator Anja Van Impe

Leden : Bart Verheyden, Patsy Van den Bogaert

DE
REDACTIE.BE

NIEUWE WEBSITE VAN VRT NIEUWSDIENST NIET TOEGANKELIJK

De VRT nieuwsdienst lanceerde een nieuwe website www.deredactie.be. Op deze website zal de bezoeker steeds het laatste nieuws kunnen vinden. Er wordt gewerkt met heel wat fotomateriaal en videoclips.

Gemiste kans

De nieuwe website is echter niet toegankelijk voor slechtziende of blinde personen. Mensen die geen muis kunnen gebruiken, kunnen niet surfen op de site. Ook de ondertiteling van beeldfragmenten ontbreekt voor dove en slechthorende personen. Het

is een gemiste kans dat de VRT nieuwsdienst bij de vernieuwing van haar website geen rekening hield met de toegankelijkheid.

Oplossing

De ontoegankelijkheid van de website werd via de pers aangeklaagd door het ToegankelijkheidsOverleg Vlaanderen, waar Fevlado deel van uitmaakt. De makers van de website en de VRT zullen samen nagaan wat ze nog kunnen aanpassen zodat de website beter toegankelijk wordt.

net gemist

ooit gemist

“NET GEMIST” OF “OOIT GEMIST” NU OOK MET ONDERTITELING (888)

Mensen met digitale TV kunnen gebruik maken van de functies “Net Gemist” of “Ooit Gemist”. Hiermee kan je programma's opvragen en herbekijken.

Toen dit opgestart werd, stelde Fevlado vast dat je bij die programma's geen ondertiteling via 888 meer kreeg.

Stel je voor dat je op maandag de serie Thuis gemist had (dat ondertiteld wordt via 888) en je wil die aflevering op dinsdag nog bekijken via “Net Gemist”, dan kreeg je geen ondertiteling meer. Dit is nu opgelost.

Programma's die op het moment van uitzending ondertiteling hebben via 888, zullen die ondertiteling ook hebben als je ze later opvraagt.

Bij Video-on-Demand, is dat alleen het geval voor Belgacom TV klanten. Mensen die digitale TV hebben bij Telenet, zullen bij de Video-on-Demand geen ondertiteling via 888 krijgen. Er is een aanpassing van de software nodig bij Telenet om de 888 ondertiteling ook bij Video-on-Demand mee uit te zenden.

Fevlado zal dit punt opnemen met Telenet.

t e l e t e k s t

VRT ONDERTITELINGSTEAM ZIET UITDAGINGEN VOOR 2008

Het team van de VRT teletekstredactie wil in 2008 de volgende TV programma's ondertitelen: Terzake, De Rode Loper en De Laatste Show.

In 2007 ondertitelde de VRT 65% van de Nederlandstalige programma's via de 888 pagina.

Eind 2009 moeten ze 95% halen.

anysurfer

FEVLADO WERKT SAMEN MET **ANYSURFER**
VOOR TOEGANKELIJKE WEBSITES VOOR DOVEN

Wat is AnySurfer ?

Misschien heb je het symbool van AnySurfer al wel eens gezien op websites ? Maar misschien weet je niet waarvoor dit symbool staat? AnySurfer is de vervanging van BlindSurfer en is een Belgisch kwaliteitslabel voor websites die voor iedereen, ook voor mensen met een visuele of motorische handicap en doven en slechthorenden, toegankelijk zijn.

Door de vele parallellen met andere principes van modern webdesign, heeft het respecteren van de AnySurfer toegankelijkheidsrichtlijnen voordelen voor alle internetgebruikers. Dat is letterlijk wat de naam AnySurfer zegt. Het kwaliteitslabel bestaat al 5 jaar onder de naam BlindSurfer maar die naam legde erg de nadruk op slechts één doelgroep. Als AnySurfer gaat de organisatie verder op de ingeslagen weg door :

- het screenen van websites volgens internationale richtlijnen
- het organiseren van gebruikerstests met mensen met een handicap
- het verlenen van opleidingen en technisch advies aan iedereen die bij de bouw en het onderhoud van een website betrokken is

Als na een screening blijkt dat de site voldoet aan alle richtlijnen, krijgt hij het AnySurferlabel. Aan dat label op de homepage herkent elke bezoeker dat hij op deze site geen problemen zal ondervinden om de informatie te raadplegen.

De richtlijnen hebben betrekking op inhoud, vorm, navigatie en interactiviteit.

Dit webtoegankelijkheidsproject moet streven naar zowel inhoudelijke als technische toegankelijkheid.

AnySurfer contacteerde Fevlado om samen te werken. Fevlado heeft zelf experts in de toegankelijkheidsproblematiek voor websites voor doven en slechthorenden. Fevlado stelt regelmatig vast dat bepaalde websites niet toegankelijk zijn voor doven en slechthorenden, en wilde dus graag samenwerken met AnySurfer. Wij zouden graag zien dat websites van overheden, instellingen en vele andere organisaties in de toekomst meer en meer toegankelijk worden voor doven en slechthorenden. Soms zijn mensen verbaasd te horen dat een website ontoegankelijk kan zijn voor doven en slechthorenden... toch is dit regelmatig het geval. Hieronder vind je een paar re-

denen waarom, die wij ook als advies doorgaven aan AnySurfer.

Alle info over AnySurfer vind je via de website www.anysurfer.be

Toegankelijkheidstips

Geschreven taal

Veel mensen gaan er vanuit dat een website in het geschreven Nederlands voor alle Vlaamse doven en slechthorenden toegankelijk is. Door het feit dat voor een deel van deze mensen het Nederlands echter een tweede taal is, is dit niet het geval. De grammatica van de Vlaamse Gebarentaal en het Nederlands is niet identiek. Dit betekent dan ook dat vele dove en slechthorende personen moeilijkheden ondervinden bij het begrijpend lezen.

Indien men de geschreven informatie beter toegankelijk wil maken, kan men kiezen voor eenvoudig taalgebruik.

Men kan echter ook de informatie in Vlaamse Gebarentaal op de website plaatsen. Via een mediafilm kan alle informatie die op de website in geschreven (of gesproken) taal staat, aan dove en slechthorende personen meegedeeld worden in hun eerste taal of moedertaal, de Vlaamse Gebarentaal.

Samenvattend zijn er dus twee mogelijkheden om geschreven informatie beter toegankelijk te maken

- aangepast geschreven taalgebruik
- informatie in Vlaamse Gebarentaal

Auditieve informatie

Sommige websites werken met auditieve informatie: muziek bij een intro, ingesproken boodschap, ... Dit moet meegegeven worden aan de dove/slechthorende bezoeker. Men kan deze auditieve informatie weergeven op twee manieren:

- geschreven tekst
- Vlaamse Gebarentaal

Op verschillende websites staan beeldfragmenten (film, documentaires, reportages, opnames...). Indien hierbij auditieve informatie gegeven wordt, moet dit aangepast worden voor de dove/slechthorende bezoeker en dit kan op twee manieren:

- ondertiteling
- het toevoegen van een tolk Vlaamse Gebarentaal

Richtlijnen Vlaamse Gebarentaal op websites

Fevlado pleit er voor zoveel mogelijk informatie op websites te voorzien in Vlaamse Gebarentaal, vooral indien de informatie betrekking heeft op de leefwereld van dove en slechthorende personen. Prioritair hierbij zijn websites van de overheid die informatie verspreiden aan de burgers.

Door de beperkingen (webspaces) is het aan te raden dat een organisatie eerst contact opneemt met Fevlado om na te gaan welke essentiële informatie van hun website ook in de Vlaamse Gebarentaal moet voorzien worden.

Bij het opnemen van de informatie in Vlaamse Gebarentaal moeten er een aantal richtlijnen gevolgd worden. Indien men die richtlijnen volgt, komt men tot een kwalitatieve opname. Het gaat om

- achtergrondkleur
- kledij van de persoon die gebaart
- grootte van het kader
- snelheid van de gebaren
- perspectief van de opname (enkel van hoofd tot romp in beeld brengen)

Momenteel worden deze richtlijnen beschouwd als "best practice". Er zijn nog geen algemene regels uitgevaardigd. Op het Europese niveau maakt men daar momenteel werk van.

Richtlijnen ondertiteling op websites

Ook voor wat betreft de ondertiteling, zijn er een aantal praktische zaken waarmee men rekening moet houden wil men duidelijke en begrijpbare ondertiteling voorzien:

- de ondertiteling moet goed zichtbaar zijn
- afhankelijk van de achtergrondkleur, moet men de kleur van de ondertitelingbalk aanpassen
- men moet gebruik maken van letterlijke ondertiteling (ook wel volledige ondertiteling genoemd). Dit betekent dat men geen informatie mag weglaten of geen samenvatting mag geven van wat er gezegd wordt. Alles wat gezegd wordt, moet in de ondertiteling staan.
- De ondertiteling komt onderaan het beeld of net naast het beeld, afhankelijk van het beeldmateriaal.
- Indien er meerdere mensen tegelijkertijd in beeld komen en iets zeggen moet er met verschillende kleuren gewerkt worden bij de ondertiteling.

Hebt u vragen of opmerkingen ivm de toegankelijkheid van websites? U mag steeds Fevlado contacteren via info@fevlado.be.

MEER AANDACHT VOOR DE **PRIVACY** VAN DE **TOLKGEBRUIKERS**

Bij een tolkaanvraag dient een tolkgebruiker steeds zijn/haar naam en het onderwerp van de opdracht op te geven. Dit moet ingevuld worden op de tolkaanvraag.

Soms gaat het om een gevoelig onderwerp: rechtbank, politie, bezoek bij psychiater. Als een gebruiker dit onderwerp invult en ook zijn/haar naam op het formulier zet, krijgen alle tolken naar wie de aanvraag verstuurd wordt, dit te zien. Bij een algemene verspreiding gaat dit over heel wat tolken.

Het CAB, Fevlado en VVTG vonden dat de privacy van de tolkgebruiker meer beschermd moet worden.

Vanaf 2008 zijn er nieuwe afspraken.

Op het aanvraagformulier zal een mededeling staan die de gebruiker informeert over het feit dat de informatie die de gebruiker opgeeft, aan de tolken verspreid wordt. Dit is de mededeling:

"Door het invullen van dit formulier geeft u toestemming aan het CAB om uw gegevens op het formulier te gebruiken om een tolk te zoeken. Anderzijds garandeert het CAB dat uw gegevens uitsluitend gebruikt worden om een tolk te zoeken, en niet om andere doeleinden."

Daarnaast zal men bij onderwerpen zoals rechtbank, politie, bezoek aan de dokter, ziekenhuis, psycholoog of psychiater de naam van de aanvrager NIET meer vermelden. De tolken zien dus wel de inhoud van de opdracht maar niet de naam van de aanvrager. Als de tolk de opdracht wil uitvoeren, krijgt hij/zij wel de naam van de aanvrager. Enkel de tolk die de opdracht kan aannemen, zal de naam van de tolkgebruiker te zien krijgen.

Soms zijn er opdrachten die wat gevoelig zijn, zoals ontslag op het werk, of gesprek op school rond spijbelen. Voor deze onderwerpen zal ook de naam van de aanvrager niet vermeld worden.

Voor alle andere aanvragen wordt de naam van de aanvrager wel steeds vermeld aan de tolken.

Hiermee hoopt het CAB, de VVTG en Fevlado dat het privéleven van de tolkgebruikers beter beschermd wordt.

THEMA: Doof zijn in Zuid-Afrika

ZUID- AFRIKA

Als thema voor deze editie van Dovennieuws kozen we voor "Doof zijn in Zuid-Afrika". Aanleiding hiervoor was de studiedag die doorging op zaterdag 1 december 2007 aan de Universiteit Gent, waar onder meer verslag werd uitgebracht over onderzoeksprojecten over de plaats van SASL in het leven van D/dove mensen in Zuid-Afrika. Mim Vermeerbergen, die van januari tot juli 2007 aan de Zuid-Afrikaanse Universiteit van de Vrijstaat werkte als onderzoeker, doet hieronder haar verhaal over de studiedag. Maartje de Meulder interviewde voor Dovennieuws Bruno Druchen, voorzitter van DeafSA, de Zuid-Afrikaanse Dovenfederatie, die voor de gelegenheid naar België overkwam en één van de sprekers was tijdens de studiedag.

STUDIEDAG "DOOF-ZIJN IN ZUID-AFRIKA. EEN WERELD IN ÉÉN LAND" !

Waarom een studiedag?

In de periode 2005-2007 waren Mieke Van Herreweghe en Eline Demey (vanuit de Universiteit Gent) en ik (vanuit de Vrije Universiteit Brussel) betrokken bij een uitwisselingsproject met de Universiteit van de Vrijstaat in Bloemfontein, Zuid-Afrika. Dat BWS (bilaterale wetenschappelijke samenwerking)-project had twee belangrijke luiken:

- **een taalkundig luik:** de vergelijking van de grammatica van de Vlaamse Gebarentaal en South African Sign Language (SASL)
- **een socio-linguïstisch luik:** inzicht krijgen in de plaats van SASL in het leven van D/dove mensen in Zuid-Afrika.

In het kader van dit project brachten de Vlaamse deelnemers in 2005 en 2006 tweemaal een studiebezoek aan Zuid-Afrika en waren de Zuid-Afrikaanse projectmedewerkers ook tweemaal in Vlaanderen.

Van januari tot juli 2007 werkte ik ook zelf aan de Universiteit van de Vrijstaat. Tijdens dat langere studiebezoek ging ik verder met het vergelijken van de grammatica van VGT en SASL en startte ik ook met onderzoek naar "**homesign systems**". Dit zijn de gestuele communicatievormen die gebruikt worden door dove mensen die geen gesproken taal en ook geen gebarentaal hebben geleerd ("homesigners" genoemd) omdat ze niet naar school zijn gegaan en op geen enkele andere manier in contact zijn gekomen met gebarentaalgebruikers. Over deze

activiteiten kon je vorig jaar lezen in de columns die verschenen in elk nummer van Dovennieuws.

Om over de hier genoemde onderzoeksprojecten verslag uit te brengen, zeker ook naar de Vlaamse Dovengemeenschap toe, werd beslist om een studiedag te organiseren. Die had plaats op zaterdag 1 december 2007 aan de Universiteit Gent.

Zuid-Afrika telt **43.997.828 inwoners**. 79% hiervan is zwart, 10% blank, 9% kleurling en 3% Indiërs. Er zijn in heel Zuid-Afrika **1.4 miljoen doven en slechthorenden**.

Er zijn momenteel **43 dovenscholen** met ongeveer **664 leerkrachten** en **6215 leerlingen**. De meeste scholen geven aan te kiezen voor "Totale Communicatie" wat in de praktijk meestal betekent dat de gesproken taal ondersteund wordt met gebaren.

In Zuid-Afrika zijn er elf officieel erkende talen. Zuid-Afrikaanse Gebarentaal is daar niet bij, maar wordt wel in de grondwet vermeld als één van de talen die dient te worden gepromoot en waarvan de ontwikkeling gesteund dient te worden.

Vier Zuid-Afrikaanse sprekers

Een belangrijke doelstelling van de studiedag was dus verslag uitbrengen van de recente onderzoeksprojecten in Zuid-Afrika. Jammer genoeg konden de twee Zuid-Afrikaanse onderzoekers waarmee er in Bloemfontein samengewerkt was, niet naar Vlaanderen komen. Omdat wij het erg belangrijk vonden om toch tenminste één vertegenwoordiger van de Zuid-Afrikaanse Dovengemeenschap bij de studiedag te betrekken, namen we contact op met DeafSA, de Zuid-Afrikaanse Dovenfederatie. Daar werd beslist dat hun nationale directeur, **Bruno Druchen**, zelf naar hier zou komen. Omdat er eind november toevallig ook een taalkundige conferentie was in Antwerpen, waren enkele taalkundigen van de Universiteit van de Vrijstaat in Vlaanderen. Twee van hen, **Prof. dr. Jackie Naudé** en **Susan Lombaard**, wilden graag ook aan onze studiedag deelnemen. Door een gelukkig toeval was **Meryl Glaser**, die in Kaapstad werkt voor de organisatie SLED – Sign Language Education and Development – en tevens onderzoek doet omtrent het Zuid-Afrikaanse dovenonderwijs, tezelfdertijd in Nederland. Ook zij wilde graag deelnemen aan de studiedag. Zo waren er vier Zuid-Afrikaanse sprekers, plus een tolk South African Sign Language.

Het voormiddagprogramma

Om half tien heet Mieke iedereen welkom. Ze legt uit wat de bedoeling is van de studiedag en stelt het programma voor. Daarna neem ik het woord voor de eerste voordracht getiteld "Communicatievormen bij d/Dove Zuid-Afrikanen". Ik stel eerst kort Zuid-Afrika voor en leg daarbij de nadruk op de omvang en complexiteit van het land en de bevolking. Zo zijn er in Zuid-Afrika maar liefst elf officieel erkende talen. Zuid-Afrikaanse Gebarentaal is daar niet bij, maar wordt wel in de grondwet vermeld als één van de talen die dient te worden gepromoot en waarvan de ontwikkeling gesteund dient te worden.

Dan wordt vijf maal hetzelfde kortverhaal getoond, telkens verteld door een andere Zuid-Afrikaanse D/dove volwassene. Op die manier wordt duidelijk dat er tussen de vertellers grote verschillen bestaan, verschillen die een invloed hebben op hun taalgebruik. Zo zijn twee van de vertellers "moedertaalgebaarders" terwijl er ook twee verhalen van "homesigners" zijn. Dan volgt een korte voorstelling van mijn onderzoek naar homesignering in Zuid-Afrika. De vier homesigners waar ik mee heb samengewerkt, worden voorgesteld

Van links naar rechts: Mim Vermeerbergen, Eline Demey, Bruno Druchen, Philemon Akach, Mieke Van Herreweghe en Emily Matabane tijdens een van hun studiebezoeken aan Zuid-Afrika

en ik vertel ook iets over de opnamesessies die ik met hen georganiseerd heb. Daarna ga ik in op de factoren die de Zuid-Afrikaanse Gebarentaal beïnvloed hebben, waarbij vooral de geschiedenis van het onderwijs aan dove en slechthorende kinderen aan bod komt. Tot slot sta ik nog stil bij de variatie in SASL en de maatschappelijke status van de taal.

De eerste Zuid-Afrikaanse spreker is Meryl Glaser. Zij spreekt over het Zuid-Afrikaanse dovenonderwijs en stelt ook het materiaal voor dat haar organisatie SLED heeft ontwikkeld ter bevordering van het leesonderwijs aan dove kinderen. Meryl start met een overzicht van de geschiedenis van het dovenonderwijs en gaat dan dieper in op de situatie nu. Er zijn momenteel 43 dovenscholen met ongeveer 664 leerkrachten en 6215 leerlingen. De meeste scholen geven aan te kiezen voor "Totale Communicatie" wat in de praktijk meestal betekent dat de gesproken taal ondersteund wordt met gebaren. Hoewel tenminste 7 scholen aangeven Zuid-Afrikaanse Gebarentaal te gebruiken als onderwijsmedium, wordt ook in deze scholen vaak "spreken + gebaren" gebruikt, eerder dan South African Sign Language. Dit komt vooral omdat er te weinig horende leerkrachten zijn die (goed) kunnen gebaren en te weinig Dove leerkrachten. Er is ook te weinig aangepast lesmateriaal. Een belangrijk probleem is het lage lees- en schrijfniveau van vele D/dove volwassenen en van de huidige populatie D/dove leerlingen. Om daar wat aan te doen, ontwikkelt SLED – Sign Language Education & Development – aangepast materiaal. In het kader van een recent project worden zo zestien verhalen in SASL opgenomen op DVD. De verhalen hebben vier hoofdpersonages: vier verschillende dove kinderen uit 4 verschillende Zuid-Afrikaanse culturen. Bij de verhalen op DVD horen boekjes met prachtige tekeningen en korte teksten in het Engels. Het

materiaal is bedoeld om bij dove kinderen interesse op te wekken voor boekjes en lezen en om actief te werken aan een verbetering van het leesniveau.

Jackie Naudé is de volgende spreker. Hij is het hoofd van het "Department of Afro-Asiatic Studies, Sign Language and Language Practice" van de Universiteit van de Vrijstaat. Binnen dat departement is het dus mogelijk om South African Sign Language te studeren. Door die studie te combineren met de opleiding tot tolk binnen hetzelfde departement kan men bvb. tolk SASL worden. Professor Naudé schetst het ontstaan en de evolutie van de opleiding en heeft hierbij ook aandacht voor de steun vanuit de Vlaamse overheid. Hij legt ook uit hoe het programma eruit ziet en welke personen instaan voor het onderwijs. Een tweede thema van zijn lezing is de toegang tot universitaire studies voor D/dove studenten. De Universiteit van de Vrijstaat biedt studenten immers de mogelijkheid om te studeren met inschakeling van tolken SASL (volledig betaald door de universiteit) en richt ook een overbruggingsprogramma in voor toekomstige d/Dove studenten die niet voldoende voorbereid zijn op universitaire studies (en niet over het nodige attest beschikken).

In de namiddag

In de namiddag ligt de nadruk meer op de voorstelling van het BWS-project. De eerste lezing start met de voorstelling van het project in het algemeen: wat waren de doelstellingen, wie werkte mee, welke onderzoeksmethoden werden gehanteerd, Dan volgt de bespreking van het socio-linguïstische onderzoeksluik, waarbij werd getracht om een beeld te krijgen van de plaats van South African Sign Language in het leven van Dove mensen in Zuid-Afrika. Voor dit onderzoek werden in elk van de negen provincies zes Dove personen geïnterviewd en waren er daarnaast ook nog enkele interviews met mensen met een speciaal profiel (bvb. een Doof parlements lid, de directeur van een dovenschool,...). De gespreksthema's die aan bod kwamen bij de interviews, waren onder meer: lidmaatschap Dovengemeenschap, onderwijs, tewerkstelling, religie, gezinsleven als kind, gezinsleven nu en tolken. Alle interviews werden opgenomen op video. De bedoeling was dat alle interviews vanuit SASL vertaald zouden worden naar het geschreven Engels –zodat de informatie ook toegankelijk zou zijn voor de Vlaamse projectmedewerkers. Intussen werd een kleine helft van de tweeënzestig interviews vertaald. Omdat de cassettes met de nog niet vertaalde opnamen gestolen werden, zullen er in de toekomst geen vertalingen meer bijkomen. De beschikbare interviews werden intussen een eerste maal geanalyseerd. Hierbij was er vooral aandacht voor de plaats van SASL in het onderwijs, in de werksituatie en in religie (zeer belangrijk in Zuid-Afrika) en voor het belang dat wordt gehecht aan de Dovengemeenschap. Mieke stelt de resultaten van deze analyse voor.

Dan is het de beurt aan Bruno Druchen. Hij is de

nationale directeur van the Deaf Federation of South Africa (DeafSA) en stelt uiteraard die federatie voor: de geschiedenis van de federatie, de structuur, de aangesloten organisaties, de belangrijkste doelstellingen en thema's, enzovoort. Omdat elders in dit nummer van Dovennieuws een interview met Bruno Druchen staat, gaan we hier niet verder in op zijn lezing.

De volgende spreker is Susan Lombaard. Zij werkt eveneens aan de Universiteit van de Vrijstaat en heeft in samenwerking met een groepje Dove SASL-gebaarders delen van de bijbel vertaald in South African Sign Language. Religie is in Zuid-Afrika erg belangrijk en vele mensen lezen geregeld in de bijbel. Ook vele Dove mensen vinden dat belangrijk maar voor hen is de geschreven taal van de bijbel niet altijd voldoende toegankelijk. Op dit moment wordt er daarom gewerkt aan een aangepaste bijbel voor D/doven met een gemakkelijker geschreven taalgebruik (in het Afrikaans) maar niet iedereen is tevreden over de al gepubliceerde stukken en er is een duidelijk vraag naar een SASL-vertaling van (delen van) de bijbel. Susan vertelt over het vertalen van delen van de bijbel naar SASL en hoe er bij dat vertalen gewerkt is. Ze gaat daarbij onder meer in op het nadenken over de juiste gebaren om bepaalde concepten of beelden te vertalen en het belang van de medewerking van D/dove SASL-gebaarders bij een dergelijk project.

Tot slot is er een tweede lezing over het BWS-project, ditmaal over de vergelijking van de grammatica van SASL en VGT. Mieke legt eerst uit op welke manier er bij dit onderzoek gewerkt is en stelt dan de resultaten voor van twee deelstudies. De eerste studie gaat over de volgorde van de gebaren in de zin en andere manieren waarop gebaarders aangeven wie wat doet. Uit deze studie blijkt dat er wel gelijkenissen zijn tussen SASL en VGT maar zeker ook belangrijke verschillen, vooral wat betreft de gebarenvolgorde. Zo betekent de zin MEISJE JONGEN SLAAN (zonder pauze na MEISJE en zonder topic markering) voor VGT-gebaarders dat het meisje slaat maar voor vele SASL-gebaarders is het de jongen die slaat. In een tweede studie gaat het over "referent tracking", over hoe er naar de personages in een verhaal verwezen wordt bijvoorbeeld. Dit kan door lexicale gebaren, door classifiers, door het gebruiken van de ruimte, rolnemen, Bij deze studie werden er meer gelijkenissen gevonden tussen SASL en VGT. Blijkbaar speelt de grotere iconiciteit hier een rol.

Tot slot

Wij vonden deze studiedag een geslaagde afsluiter van interessant onderzoekswerk (dat weliswaar nog niet beëindigd is) en we kregen positieve reacties van de vier Zuid-Afrikaanse sprekers die graag in de toekomst het contact met Vlaanderen willen verder zetten. We hopen van harte dat ook wie is komen luisteren en kijken het eveneens een interessante dag vond. (Myriam – Mim – Vermeerbergen)

Interview met:
Bruno Druchen,
 voorzitter van DeafSA

In december was Bruno Druchen, voorzitter van DeafSA (de Zuid-Afrikaanse Dovenfederatie) in België. Maartje De Meulder interviewde hem voor Dovenieuws.

Dovenieuws: Wat is uw functie binnen DeafSA en kan u wat meer vertellen over DeafSA?

Druchen: Ik ben de nationale directeur van DeafSA. De hoofdzetel van DeafSA is in Johannesburg. Ik zelf woon in Kaapstad. Maandag vlieg ik naar Johannesburg en vrijdag weer terug.

Het bestuur van DeafSA is voor 90% samengesteld uit Dove mensen, en voor 10 % uit horenden. Sinds de oprichting van DeafSA in 1929 hadden horenden de leiding. In 1994 namen Dove mensen het roer over en kwam er een volledig Doof bestuur. In de tussentijd zijn er al verschillende keren verkiezingen geweest en op dit moment zijn er ook een paar horende mensen bijgekomen. Deze horende mensen zijn voornamelijk professionals zoals advocaten en maatschappelijk werkers. Zij hebben geen stemrecht in het bestuur, enkel een adviserende functie.

De Dove bestuursleden zijn afkomstig uit de negen Zuid-Afrikaanse provincies; uit elke provincie is er één afgevaardigde. De meeste bestuursleden werken als leider in hun provinciale afdeling, sommigen zijn actief in "community development" (ontwikkeling van de gemeenschap, nvdr.), sommigen zijn maatschappelijk werker, nog anderen voeren lobbywerk uit. Door te werken met afgevaardigden uit de negen provincies,

nemen we de structuur over van de Zuid-Afrikaanse regering, die ook op die manier werkt. Er zijn in Zuid-Afrika zeer veel verschillende bevolkingsgroepen: zwart, blank, moslims, Indiërs. Een nationaal bestuur van DeafSA samenstellen is dus niet vanzelfsprekend, omdat er cultuurverschillen zijn en verschillen in achtergrond. Dat al die verschillende mensen samenwerken is goed en positief, dan tonen we de wereld dat Zuid-Afrika dit kan. DeafSA is er ook sterker door geworden. Maar het is niet vanzelfsprekend.

Dovenieuws: Over hoeveel personeelsleden beschikt DeafSA?

Druchen: DeafSA zelf en de negen provincies samen hebben in totaal 55 personeelsleden. Tien daarvan werken op het nationaal secretariaat in Johannesburg, de rest werkt in de provinciale afdelingen.

Dovenieuws: Wat is de missie van DeafSA? Wat zijn jullie prioriteiten?

Druchen: In onze statuten staan vier hoofddoelstellingen omschreven: gebarentaal, onderwijs, het ondersteunen en stimuleren van de negen provinciale afdelingen en vroege interventie bij dove kinderen.

De eerste doelstelling gebarentaal, heeft op zich weer verschillende subdoelstellingen. Zoals je weet is er in Zuid-Afrika lang apartheid geweest, waardoor blank en zwart van elkaar gescheiden moesten leven. Dat heeft er onder meer voor gezorgd dat er in Zuid-Afrika elf verschillende talen zijn. Net zo voor gebarentaal. Wij proberen vanuit DeafSA te werken naar één nationale gebarentaal. We onderhouden ook contacten met de overheid, en lobbyen voor subsidies om te werken aan de ontwikkeling van Zuid-Afrikaanse Gebarentaal (SASL), bijvoorbeeld subsidies voor onderzoek. We willen ook een mentaliteitsverandering tot stand brengen binnen de dovenscholen, ervoor zorgen dat er les wordt gegeven in SASL en niet volgens de orale methode. We weten ook dat we dat niet van de ene dag op de andere kunnen veranderen, dus we moeten de mentaliteit veranderen door middel van workshops in scholen, en vragen dat de overheid, meer bepaald het departement Onderwijs, ons daarbij ondersteunt.

Dovenieuws: Wat zijn de gevolgen geweest van apartheid voor de Zuid-Afrikaanse Dovengemeenschap?

Druchen: Apartheid heeft meer dan 50 jaar geduurd. Er kwam een einde aan met de vrijlating van Mandela in 1994. Maar er is nog steeds sprake van apartheid binnen de Zuid-Afrikaanse Dovengemeenschap. Die apartheid zit vooral in de hoofden van mensen, door het beeld dat ze van elkaar hebben. De zwarte visie op blanke Afrikaners is er nog altijd. Er zijn nog steeds aparte groepen: Indian, "coloured" (meestal mensen met een blanke ouder en een zwarte ouder, nvdr.),

zwarten, blanke Engelstaligen, ... Dat komt niet door apartheid, het is gewoon altijd zo geweest. Mensen zoeken automatisch contacten en vrienden binnen die bepaalde groepen.

Plaatsen waar je de invloed van apartheid goed kan zien, zijn de dovenscholen. Er waren blanke dovenscholen en zwarte dovenscholen. Voor de blanke scholen voorzag de overheid alles: hoorapparaten, FM apparatuur, tolken, schrijfgerief, elektriciteit, ... Voor zwarte scholen werd niks voorzien, alleen boeken en schrijfgerief. Maar de blanke scholen gebruikten een gebarensysteem, terwijl de zwarte scholen SASL gebruikten. De overheid voorzag immers niet in hoorapparaten. Op dit moment is het voor veel zwarte Doven de eerste keer dat ze een hoorapparaat dragen. Vroeger zagen ze blanken met een hoorapparaat. Ze vonden dat mooi en wilden dat ook, maar konden het niet betalen. Nu kan dat wel. Voor veel Doven is een hoorapparaat niet belangrijk, maar veel zwarte Doven hier willen het wel omdat dat iets is dat hen tijdens apartheid ontzegd werd. Het onderwijs was dus ook gescheiden. Het enige moment dat alle verschillende kleuren samenkwamen, was tijdens sport. Ik ben zelf opgegroeid in een zwarte school. De enige momenten dat ik blanke mensen zag, was tijdens sport. We waren er ons van bewust dat we een andere huidskleur hadden en onze taal en manier van communiceren was verschillend. Maar we konden ons op elkaar afstemmen en met elkaar communiceren.

Er bestaan veel verhalen over het leven tijdens de apartheid. Twee voorbeelden. Vroeger moesten mensen soms in de rij aanschuiven voor eten. De blanke politie was niet altijd zeker van iemands huidskleur. In dat geval werd het haar van de persoon gekamd. Als de kam er vlot doorging was iemand blank, als de kam er maar met moeite doorging, zwart. Er waren ook stranden enkel voor blanken. Die stranden waren mooi, schoon, aangenaam om te liggen. De stranden voor zwarten lagen veel verder en waren gevaarlijker omdat er in het water veel meer rotsen lagen waardoor het onmogelijk was om te zwemmen.

Binnen DeafSA zijn er zeer veel verschillende huidskleuren. In onze statuten wordt duidelijk gesteld dat we niemand beoordelen op basis van zijn/haar huidskleur. Ook op dat vlak volgen we de Zuid-Afrikaanse grondwet die stelt dat alle bevolkingsgroepen gerespecteerd moeten worden.

Dovennieuws: Hoe is de tolksituatie in Zuid-Afrika?

Druchen: Er zijn in heel Zuid-Afrika 1.4 miljoen doven en slechthorenden. Enkel 500.000 van hen gebruiken SASL. Maar er waren tot voor kort maar zeven officiële tolken SASL in Zuid-Afrika. We hebben dus aan de overheid subsidies gevraagd om

Doven op te leiden om les te geven in de tolkenopleiding. Wij ronselen mensen binnen de tolkengemeenschap, bij CODA's, bij kennissen van Doven en tot nu toe hebben we al 40 horende mensen opgeleid tot tolk SASL, dus de groep is gegroeid. We hebben op dat vlak nog veel werk, maar we hebben geluk dat de overheid ons hierin ondersteunt. We hebben op dit moment ook vijf Dove tolken in opleiding binnen DeafSA. De bedoeling is dat zij zullen tolken op het WFD congres in 2011. De tolkenopleiding voor horende tolken SASL wordt al binnen de universiteit aangeboden, we zijn nu aan het onderhandelen om ook de opleiding voor Dove relay-tolken binnen de universiteit te organiseren. Dat is niet makkelijk omdat veel Doven door de apartheid geen kwalificaties hebben. Ze zijn laagopgeleid, maar hun SASL is zeer goed. En degenen die wel aan een opleiding begonnen zijn, hebben ze door de apartheid niet kunnen afmaken.

DeafSA KORT

Het bestuur van DeafSA is voor **90%** samengesteld uit **Dove mensen**, en voor **10 %** uit **horenden**.

De Dove bestuursleden zijn afkomstig uit de **negen Zuid-Afrikaanse provincies**; uit elke provincie is er één afgevaardigde.

DeafSA zelf en de negen provincies samen hebben in totaal **55 personeelsleden**. Tien daarvan werken op het nationaal secretariaat in Johannesburg, de rest werkt in de provinciale afdelingen.

In de statuten staan **vier hoofddoelstellingen** omschreven: **gebarentaal, onderwijs, het ondersteunen en stimuleren van de negen provinciale afdelingen en vroege interventie bij dove kinderen**.

We organiseren ook cursussen voor kinderen, jongvolwassenen en volwassenen over hoe ze moeten omgaan met een tolk. Bijvoorbeeld als ze naar de dokter gaan of naar de psycholoog.

Vroeger gingen Doven nooit naar horend theater. Als Doven nu naar ons komen dat ze naar dit of dat toneelstuk willen, dan onderhandelen wij met het theater om tolken in te schakelen. Sinds 1990 hebben we ook een tolk bij het televisiejournaal, elke dag. We hebben ook negen vaste tolken in dienst die werken in de negen provinciale afdelingen van DeafSA.

Dovennieuws: Hoeveel Dove leerkrachten zijn er in Zuid-Afrika?

Druchen: We hebben maar drie gekwalificeerde Dove leerkrachten. Eén van hen geeft les in een dovenschool, de andere geeft les op de universiteit, en de derde werkt bij DeafSA. We hebben ook acht Dove klasassistenten. Ik weet dat het geen ideale situatie is, ze zouden kwalificaties moeten hebben. Nu weten ze vaak niks over hun eigen taal en cultuur. Wij zorgen er vanuit DeafSA voor dat ze een opleiding kunnen gaan volgen om deze kwalificaties te behalen. Gelukkig worden we ook hierin gesteund door de overheid.

Dovennieuws: Voor DeafSA is er dus nog veel werk aan de winkel?

Druchen: Ja, absoluut. Er zijn omwille van het onderwijssysteem zeer weinig Dove professionals in Zuid-Afrika. Zwartten werden tijdens apartheid niet toegelaten tot de universiteit. We lobbyen nu bij de overheid om universitaire opleidingen toegankelijk te maken voor Doven door het inzetten van tolken. Veel Dove professionals in Zuid-Afrika studeren in het buitenland. Ik hoop dat zij terugkomen om hun kennis en vaardigheden door te geven aan de Dovegemeenschap.

Dovennieuws: Zuid-Afrika organiseert het volgende WFD congres in 2011?

Druchen: Ja, het WFD congres kan een echte eye-opener zijn voor Doven in Zuid-Afrika. Ik ben zelf op de vorige WFD congressen geweest en dat waren interessante ervaringen voor mij. In Zuid-Afrika zijn het vooral zwarte en gekleurde mensen die aan activisme doen. Blanken doen dat maar zelden. Ik was dan ook zeer verbaasd dat ik binnen de top en het bestuur van WFD overwegend blanken zag die lobbyden en aan activisme deden. Dat was voor mij echt een omgekeerde wereld (lacht). De meeste blanke Doven in Zuid-Afrika hebben een goed leven. Ze hebben een auto, een tv, een huis, een goede job, geld. Ze vragen zich af waarom ze nog zouden moeten lobbyen. Wij respecteren dat, maar proberen hen bij ons lobbywerk te betrekken. Bij zwarte mensen zijn er verschillende klassen, maar ze voelen allemaal dat lobbywerk nodig

is. Dus het was voor mij een hele openbaring om bij de WFD blanken te zien lobbyen. Maar echt verbaasd was ik niet. Ik ben nooit samen naar school geweest met blanken. De eerste keer dat ik samen met blanken op school zat, was toen ik drama studeerde in Gallaudet. Ik was de enige zwarte in mijn klas. De lesgever was ook blank. Ik heb daar echt een tijd lang mee geworsteld! Blanken die niet tegenover mij stonden, maar me steunden! Dat was wennen. De eerste keer dat ik een blanke vriendin had! Ik zei haar 'je weet toch dat ik zwart ben, en jij blank?'. 'Ja, maar daar trek ik me niks van aan', zei ze. Ik schrok me een hoedje. In Zuid-Afrika was zo iets op dat moment ondenkbaar, niet toegelaten! Als ik daar een relatie had gehad met een blanke vrouw, was ik zeker in de gevangenis beland. Alles wat er in Amerika gebeurt is, heeft geholpen mijn ervaring diepgaand te veranderen. Nu vind ik het ok om samen met blanken te lobbyen. Vroeger dacht ik dat wij anders waren, maar nu weet ik: we zijn hetzelfde, alleen onze huidskleur verschilt. En dat wil ik doorgeven aan Doven in Zuid-Afrika. Ook de vele buitenlanders die naar Zuid-Afrika zijn gekomen hebben me geholpen mijn wereldbeeld te vormen. Vroeger gebruikte ik nooit een blanke tolk, altijd een zwarte. Nu gebruik ik zonder problemen een blanke tolk, er zijn gemengde koppels...

Dovennieuws: Is SASL al een erkende taal?

Druchen: Nee. SASL is binnen onderwijs erkend als taal, maar is nog geen officiële taal in Zuid-Afrika. Het Parlement houdt zich daar op dit moment wel mee bezig. In juli is DeafSA in het parlement een uiteenzetting gaan geven over erkenning van gebarentalen. Er zijn op dit moment 11 officiële talen in Zuid-Afrika, het parlement bekijkt hoe het er 12 kunnen worden. Ik hoop dat de erkenning kan gebeuren voor april, mei 2008. Het parlement had er nooit bij stilgestaan dat SASL een echte taal is. Gelukkig hebben we een Doof parlamentslid, mijn vrouw, (Wilma Newhoudt Druchen, nvdr.) dus de parlementsleden zien nu dat het een echte taal is. Iets waar ze daarvoor nooit bij hadden stilgestaan.

Dovennieuws: Veel succes en bedankt voor dit interview!